

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen

augustus - september - oktober 2024

Luc Van Schoor

Gedurende deze 3-maandelijke periode werden in het ARDEA werkingsgebied in totaal 2934 vogelwaarnemingen ingevoerd door 325 waarnemers.

Vogelfreak Pierre Blockx voerde voor de zoveelste maal het merkwaardig lijstje van de veel-invoerders aan met 621 waarnemingen gevolgd door Danny Jonckheere met 237 waarnemingen en als nieuwkomer (!) Philippe Barbaix met 160 wm. Alle waarnemingen, van alledaagse tot zeldzame soorten, zijn welkom. Mogelijk werden 1 of meerdere waarnemingen van jou al opgenomen in de vogelverslagen die ondertussen 11 jaar, zowel in Polderblad als on-line verschijnen: zie www.hobokensepolder.be

19de Herfsttrektellingen Hobokense Polder – 20 september tot 27 oktober 2024.

De voorbije herfsttrektellingen waren, zowel wat het aantal vogels (31.264 ex) als het aantal soorten (70) betreft, de 2de vogelarmste van de laatste 10 jaar. Het was van de herfsttrektellingen 2019 geleden dat er zo weinig doortrekkers werden geteld.

Een simpele vergelijking maakt dit duidelijk. In beide vogelarme tellingen noteerden we een gemiddelde van ca 51 vogels per uur. Tijdens vogelrijke herfsttrektellingen, zoals in 2021, ligt het aantal vogels ca 5 x hoger, met een gemiddelde van ruim 120 vogels/uur. Dat blijkt ook in vergelijking met het aantal vinken:
herfst 2024: 12.898 ex.
herfst 2021: 62.142 ex.

We noteerden ook weinig roofvogels: buizerd (33 ex) en sperwer (22 ex) waren schaars, zwarte wouw en visarend ontbraken zelfs.

Mogelijke oorzaken voor het kleine aantal doortrekkers:

- het aanhoudende zachte weer
- 8 van de 16 teldagen met zwakke tot matige N. tot ZO-wind waarbij

*Een mooie vlucht koereigers trok op 5 oktober langs de telpost Hobokense Polder
Foto: Walter De Weger*

mogelijk een deel hoog overvliegende vogels werden gemist.

- In totaal werd slechts gedurende 61 uren geteld.

Onder de soorten die werden waargenomen, noteerden we een nieuw dagrecord voor koereiger en ook zwarte stern, zwartkopmeeuw, waterpieper, blauwe kiekendief, rode wouw, bosruiter, velduil, smelleken, en middelste zaagbek.

Soortenbespreking

Er werden waarnemingen van in totaal 132 vogelsoorten ingevoerd, waarvan hierbij 34 soorten worden besproken. Worden niet opgenomen in dit verslag: waarnemingen van glanskop (17 september) en bijeneter (20 september) omdat ze als weinig overtuigend worden beschouwd en het mogelijk of waarschijnlijk een andere soort betreft.

Op 5 oktober vloog een mooie groep van 22 **koereigers** Z-W waarts over de Schelde tijdens de trektelling Hobokense Polder voor de Eurobirdwatch. (WDW, SK, PH, ES, LVS).

Tussen 19 augustus en 20 oktober werden in totaal 11 **kleine zilverreigers** gespot in de Ardea regio. Naast 6 waarnemingen met telkens 1 overvliegende vogel, noteerden we ook 2 ex die op 6 oktober westwaarts langs de trektelpost Hobokense Polder vlogen (WDW, DJ) en 3 ex die op 16 oktober over Frijthout/Hove trokken (STH).

Grote zilverreiger was een regelmatige verschijning gedurende de ganse periode met een totaal van minimum 62 ex verspreid over 19 observatiedagen.

- In totaal 21 ex, met o.a. een groepje van 6 ex op 14 september, vlogen over Frijthout/Hove (JCe, WK, PHB, STH).
- In totaal 38 ex over de Hobokense Polder/Hoboken met o.a. groepje van 5 ex op 16 oktober (MM, DJ, JM, JDB, SK, WDW, LVS, AC, LVN, Peter, WVV).
- Telkens een foeragerende vogel in de Hobokense Polder op 27 augustus (LV) en op 16 oktober tijdelijk pleisterend op de Scheldebijk bij de telpost Hobokense Polder (MM,

LVS, DJ, PMe), op 26 oktober in het Schoonselhof-Antwerpen (JB) en op 28 oktober in Blue Gate/Hoboken (WVV).

Op 18 oktober vloog een wijfje **mid-delste zaagbek** NO-waarts over de Schelde (MM, LVS, LAu, DJ). Dit was een vroege waarneming voor deze zoutminnende soort die als doortrekker en wintergast eerder uitzonderlijk in het binnenland voorkomt. Het was voor onze regio slechts de derde waarneming en de eerste in oktober.

Er kwamen in totaal 7 zuidwaarts doortrekkende **rode vrouwen** in de kijker:

- 1 ex op 12 augustus over Hove (JCe)

- 1 ex op 7 september over Frijthout/Hove (JCe)
- 2 ex op 6 oktober over de Schelde langs telpost Hobokense Polder (LVS, WDW, DJ, SK)
- 2 ex op 15 oktober over Wilrijk/Centrum (GS)
- 1 ex over Frijthout/Hove op 20 oktober (JCe, WK).

Van de steeds zeldzamer wordende **blauwe kiekendief** werden in oktober 7 overtrekkende vogels gespot:

- 1 ex ring-tail * over Frijthout/Hove op 3 oktober (JCe) en dezelfde dag een mannetje over Hoboken (JDB).
- 1 vrouwtje op 9 oktober over Frijthout/Hove (PHB, JCe)

- 1 man op 15 oktober over Hobokense Polder (MM)
 - 1 vrouw op 16 oktober over Frijthout/Hove (JCe, WK, PHB)
 - 1 ring-tail * op 20 oktober over Frijthout/Hove (JCe, WK, PHB, VV)
 - 1 ring-tail * op 27 oktober over Frijthout/Hove (PHB, JCe)
- * ring-tail of "vrouwtjestype" is een verzamelnaam voor adulte vrouwtjes en onvolwassen vogels, zowel man als vrouw, wanneer de juiste geslachtsbepaling ontbreekt van blauwe, grauwe en steppekiekendief.

Tijdens trektellingen op 20 september, 5 en 16 oktober, kwam telkens een juveniele **havik**, soms jagend, in beeld op Frijthout/Hove (JCe, PH, WK).

Er werden in september 4 doortrekkende **visarenden** waargenomen:

- 1 ex. op 1 september over Polderstad/Hoboken (IB, GV, JM)
- 1 ex. op 7 september over Frijthout/Hove (JCe)
- 1 ex. op 13 september over Hoboken Centrum (JDB)
- 1 ex. op 23 september over Wilrijk (JB)

Een 1ste kalenderjaar **roodpootvalk** vloog op 7 september ZW-waarts over Frijthout/Hove (JCe)

Van de 6 doortrekkende **smellekens** werd er telkens 1 ex. waargenomen op 10 september, 13, 16 en 25 oktober langs Frijthout/Hove (JCe, PB, WK, RDM) en 1 man op 16 oktober langs de telpost Hobokense Polder (MM, LVS). Een smelleken joeg op 18 oktober vanuit een dode boom in de Hobokense Polder achter een voorbij vliegend groepje graspiepers (WVV).

Op 1 augustus vloog 's nachts een roepende **kwartel** over Hove (JCe).

Er vlogen in totaal 11 **goudplevieren** over 2 gebieden: over Frijthout/Hove 1 ex op 29 september (JCe), 8 ex op 16 oktober (WK) en 1 ex op 23 oktober (PHB). over Hobokense Polder, 1 ex op 22 oktober (LVS).

2 **bosruiters** trokken op 9 oktober over de Hobokense Polder (LVS).

Een **houtsnip** werd langs de vijver van Frijthout/Hove opgestoten op 29 oktober (JCe).

*Middelste zaagbek (boven) - Grote zaagbek (onder)
Foto's: Maarten Mortier
Verskil tussen beiden: let op de begrenzing bruinekop/nek*

De Antwerpse Schelde langs Blue Gate/Hobokense Polder is het enige gebied in de Ardea regio waar geregeld 1 tot max 3 **grote mantelmeeuwen** langs vliegen of pleisteren.

2 **zwartkopmeeuwen** vlogen op 27 oktober langs trektelpost Hobokense Polder (LVS). Broedvogels van Vlaanderen en Nederland trekken vanaf juli tot half oktober weg naar de Opaalkust/Frankrijk. Slechts enkelingen overwinteren in het Antwerps havengebied.

Op 20 september vloog een eerste kalenderjaar **zwarte stern** zuidwaarts langs de trektelpost Hobokense Polder (DJ, LVS).

Een dode **ransuil**, mogelijk slachtoffer van bosuil (?) werd op 4 oktober gevonden in perk "Y" van de begraafplaats Schoonselhof (Makli).

De enige **velduil** tijdens deze periode vloog op 15 oktober over de Hobokense Polder (MM).

Een **draaihals** pleisterde op 22 augustus langs de spoorlijn in het N-O gedeelte van Blue Gate/Hoboken (SF).

Een man **zwarte specht** werd op 2 en 4 september waargenomen in de Hobokense Polder (PVE, WMe). Mogelijk dezelfde rondzwervende vogel was op 3 oktober te horen en te zien aan de zuidkant van domein Klaverblad/Wilrijk (PH) en op 24 oktober in natuurgebied Cleydaelhof/Aartseelaar (LA).

3 **duinpiepers** vlogen op 8 september roepend ZW-waarts over Frijthout/Hove (JCe).

Solitaire **waterpiepers** vlogen over Frijthout/Hove op 12 en 25 oktober (WK, JCe) en op 18 oktober langs telpost Hobokense Polder (LVS) waar op 20 oktober ook nog 2 ex voorbij trokken (LVS).

Tijdens de trektellingen Hobokense Polder werden 7 "zwarte lijsters" herkend als **beflijster**: 1 ex op 16 oktober, 2 ex op 17 oktober en 4 ex op 20 oktober (LVS).

Een **grauwe vliegenvanger** pleisterde in Frijthout/Hove op 14 september (JCe).

Op 27 oktober foerageerden 2 **buidel-**

Beflijster - Foto: Guy Borremans

mezen op de lisdodden langs de vijver in Frijthout/Hove (PHB, JCe, RDM).

Een **klapekster** vloog op 13 oktober over de trektelpost Frijthout/Hove (RDM, WK, PHB).

Een **raaf** vloog op 3 oktober roepend over het centrum van Hoboken (JDB). Het was nog maar de 3de bekende en zekere waarneming in de Ardea regio. De raaf is terug van weggeweest. Het is een nieuwe en voorlopig nog zeer zeldzame broedvogel in Vlaanderen, die als habitat uitgestrekte gebieden verkiest waar bos en heide elkaar afwisselen. De laatst opgetekende broedgevallen dateerden al van 1865 in Bazel en ... Wilrijk! en verdween daarna 150 jaar als gevolg van inten-

sieve verdelging door de mens. Nadat er in de jaren '70 opnieuw raven werden uitgezet in de Veluwe/Nederland en in onze Ardennen is deze grootste kraaiachtige aan een langzame opmars bezig. Het meest nabij gelegen broedgebied situeert zich in de grensstreek Noorderkempen/Noord-Brabant waar de laatste jaren 2 à 3 broedkoppels een vaste stek vonden.

Tijdens de vogeltrektellingen in Frijthout/Hove werden op 10 teldagen tussen 5 en 27 oktober in totaal 117 **appelvinken** geteld (PHB, WK). Voorts werd deze stevige vink in de regio alleen waargenomen op de telpost Hobokense Polder met 1 ex op 20 oktober (MM, LVS) en een groepje van

Grote zilverreiger - Foto: Maarten Mortier

5 overvliegende vogels in Elsdonk/Berchem op 25 oktober (SB). Vermoedelijk worden appelvinken in vlucht, al dan niet roepend, door weinig waarnemers in het Antwerpse als soort herkend.

Op 29 augustus vloog een **kruisbek** roepend over Frijthout/Hove (JCe) en op 23 september passeerde daar een **geelgors**. (JCe)

Exoten

Halsbandparkieten in onze regio

Een korte terugblik via slaapplaatstellingen door vwg Ardea.

De voorjaarsstelling 2019 in het Kielpark/Antwerpen leverde 158 ex op. Dit aantal was zeker onderteld omdat een deel van de vogels al elders op de broedplaatsen zat. Omdat ze nadien de slaapbomen snoeiden, verhuisde de kleine populatie naar 2 kastanjabomen in de nabij gelegen (ca 500m), Volhardingstraat. In januari 2021 werden er daar 3 tellingen doorgevoerd (MM) met een gemiddelde van 1330 ex. Bij de telling op 17 augustus 2024 bleek dit aantal te zijn toegenomen tot 2157 ex (ES,WDW,LVS) maar enkele dagen later werd ook een 2de slaapplaats ontdekt aan de Antwerpse Ring bij de afrit Borgerhout, waarbij nog eens 901 ex werden geteld (ES,NS,WDW,LVS). Samen dus 3058 halsbandparkieten.

Ter vervollediging: tijdens de laatste telling op 9 november telden we in de Volhardingstraat-Kiel/Antw. slechts 660 ex (ES, WDW, MM, PM) en tegelijkertijd aan de afrit Borgerhout 850 ex, (NS, Vogelwerkgroep De Stadsmus) samen dus 1510 ex. Dat is zo maar eventjes 1548 ex minder dan op 17 augustus. Waar zijn deze allemaal naartoe en waarom?? In het voorjaar 2025 volgt een nieuwe telling.

Ondertussen doen we een oproep aan alle vogelliefhebbers/sters in onze regio om mogelijk nieuwe slaapplaatsen of slaapvluchten (na zonsondergang), met vermelding van de juiste vliegrichting, te melden op waarnemingen.be of via een mail naar ardea@hobokensepolder.be. Alvast bedankt voor elke bruikbare tip !!

De **geelkopcaracara** die op 19 oktober 2020 toekwam bij de telpost Hobokense Polder blijft na ruim 4 jaar zeer actief foerageren in het Antwerps Scheldegebied dat zich uitstrekt van Kruikebeke Polder in het zuiden tot Blue Gate in het noorden.

Het Hof ter Linden/Edegem was het enige gebied in onze regio waar tot in oktober en later nog 1 koppel **mandarijneend** pleisterde (AV)

Waarnemers

AC	Alain Coremans
AV	Ann V
DJ	Danny Jonckheere
ES	Eddie Schild
GS	Gaston Sallaerts
GV	Gunther Vergauwen
IB	Inge Buntinckx
JB	Jozef Bafort
JCe	Jan Celis
JDB	Jan De Bie
JM	J Meuris
LA	L Astrid
LAu	Luc Audenaerde
LV	Luc Verhelst
LVN	Lauren Van Nimmen
LVS	Luc Van Schoor
Makli	Makli
MM	Maarten Mortier
NS	Niels Schild
Peter	Peter
PH	Peter Hofman
PHB	Philippe Barbaix
PMe	Pieter Mertens

*De geelkopcaracara rust op een Galloway
Foto: Luc Van Schoor*

PVE	Peter Van Elsacker
RDM	Robrecht De Medts
SB	Stijn Baeten
SF	Simon Feys
SK	Sven Kerstens
STH	Steven Hosteyn
VV	Vincent Verhoosel
WDW	Walter De Weger
WK	Wouter Knaepen
WMe	Wim Mertens
WVV	Wim Van de Vijver

Appelvink - Foto: Maarten Mortier